

Dodemansdagen

Willem van Toorn en
Hans van de Waarsenburg
Dodemansdagen

GEDICHTEN

WERELDBIBLIOTHEEK + AMSTERDAM

De gedichten in deze bundel zijn op verzoek van de Atalanta Pers te Baarn geschreven en verschenen daar onder dezelfde titel in een bibliofiele editie in het voorjaar van 2012.

Grafische vormgeving Joost van de Woestijne
Foto omslag Koos Hageraats

© 2014 Willem van Toorn en Hans van de Waarsenburg

Uitgeverij Wereldbibliotheek bv
Johannes Vermeerstraat 63 · 1071 DN Amsterdam

www.wereldbibliotheek.nl

ISBN 978 90 284 2557 6

Inhoud

Beste Hans,	10	Willem van Toorn
Goede Willem,	11	Hans van de Waarsenburg
Het kind	12	Hans van de Waarsenburg
Bentlage	13	Willem van Toorn
Lange winter	14	Hans van de Waarsenburg
<i>Avond. Uilen nog niet</i>	15	Willem van Toorn
<i>De taal was een sneeuwman</i>	16	Hans van de Waarsenburg
<i>Lanen uit alle richtingen</i>	17	Willem van Toorn
<i>In deze lange winter</i>	18	Hans van de Waarsenburg
<i>'Je beenderen zullen hier...'</i>	19	Willem van Toorn
<i>Wat zich voordeed</i>	20	Hans van de Waarsenburg
Boer Kofoed nog niet dood	21	Willem van Toorn
Capo	22	Hans van de Waarsenburg
Ars moriendi	23	Willem van Toorn
Dagen in de droeve havenstad	25	Hans van de Waarsenburg
Ella	27	Willem van Toorn
Erik	28	Willem van Toorn
Autumn Leaves	30	Hans van de Waarsenburg
Rien	32	Willem van Toorn
Eddy,	33	Hans van de Waarsenburg
Herman	34	Willem van Toorn
Triztan	36	Hans van de Waarsenburg
Amstelpark met gezelschap	38	Willem van Toorn
Gangpad	40	Hans van de Waarsenburg
Stephen	41	Willem van Toorn
Steenbij	42	Hans van de Waarsenburg
Aantekeningen	43	

Dodemansdagen

*Do not go gentle into that good night,
Old age should burn and rave at close of day;
Rage, rage against the dying of the light.*

Dylan Thomas

The words that you said have gone too
Prévert | Mercer

Beste Hans,

Ik kan alleen maar vermoeden
hoeveel dood in dat hoofd van jou
elke dag mee moet het leven in
(over nachten spreek ik maar niet).
Ik bedoelde natuurlijk *doden*,

niet *dood*. En hoe gaat dat bij jou,
praten ze plotsklaps in je, je gelooft
niet eens dat die stem er nog zijn kan,
of zie je ineens een gezicht
glimlachend in de bladzijde
net voordat je het boek dicht

slaat, of voel je in jouw hand de heel kleine
hand van een kind dat gelijktijdig
toch zo verschrikkelijk weg is?

En kunnen vrienden die zijn blijven
voortbestaan in ons beider
hoofd elkaar misschien lezen
als wij ze aan elkaar schrijven?

Goede Willem,

Ik draag altijd die kleine kinderhand
Met me mee. Maar ze is koud en ik warm
Haar in de zon van Venetië of blaas er
Een herinnering in. Zij danst, ja ze wilde

Dansen, altijd dansen. Zij licht op tussen
De al zo oude doden, die aan een woord
Genoeg hebben, een boek, een letter, de
Geur van hun brieven. Traag gaan ze hun

Dodengang in het hoofd. Als ze me nodig
Hebben praat ik met hen of beschrijf mijn
Goede herinneringen. In het kerkhof

Rond mijn hart is het druk geworden, maar
Jullie zijn dood, roep ik als het rumoert.
Alleen zij gaat altijd met mij mee. Ik luister.

Het kind

Het kind dat sneeuw ziet vallen
De mond opent en een hemel
Op de tong laat smelten.

Het kind dat dood niet voelt
Haar lijf een elastiek waant
Eeuwig en altijd rekbaar.

Het kind dat van woord hield
Insectenfee was, een bloem
Rafelde, de blaadjes kuste

Het kind dat danste of tijd
Niet bestond en fluisterde
Over haar geheimen die in

Doosjes waren opgesloten,
In glazen flessen bewaard
Het kind dat, voor altijd kind.

Bentlage

Zetstukken van de herfst in beeld geschoven
waar je maar kijkt: wijnrode muren van hoeven,
vergulde akkers, dwarrelend blad. Hoe slim

je ook over je schouder spiedt – nergens verkeerde
schaduwval, geen naad te zien
waar een kier is geplakt. Je loopt erin.

Theater vroom van najaar. Dodemansdagen. Scherp
tot in de verste diepte. Maar een vermoeden
van iets hoogst ongeziens waar je haast U
tegen zou zeggen als je niet beter wist.

Het klooster door een oude kinderhand
uitgeknipt wit tegen de achterwand.

Lange winter

Zetstuk winter, waarin ik ontsnapte aan perrons,
Gladde spoorstaven, ijsbloemen op het netvlies.
Het wachten werd mij vreemd. Vrieskou blies in

Deze lange winter het oor omver en ik schaamde
Me voor mijn alfabet dat eenzaam geketend werd.
Vriendenbrieven die ik niet meer zou ontvangen.

Letters werden pegels die priemden in
De hand. Minzaam werd ik bekeken en evenzo
Werd er gemompeld. Een rouwkaart is haastspel.

—

Avond. Uilen nog niet, maar diep in holle paden
lichtjes van lampions en dunne kinderstemmen
voor alle zielen die onze troost behoeven

omdat ze zonder woning zijn. Of willen wij juist
in dit zo Duitse laagland zeker weten dat
death shall have no dominion, in de woorden van

een dode dichter? Hoor, een vos. De uilen
opeens dichtbij. Als je nog stiller bent
de kinderen: *Ruh'n in Frieden alle Seelen*.

Maar zijn dit wel de kinderen, is dit niet het zingen
van de stoet lieve doden in ons hoofd, of van U?

De taal was een sneeuwman van zwijgen geworden,
Laat de dooi komen, rumoerden zijstraten. Geef alles
Terug aan het Volk, klepperden brievenbussen. Maar

Ik werd verleden in die lange winter en sprak de uilen
En de doden toe. Bedachtzaam verschenen ze soms.
In versneden beelden. Een hand die niet meer reikte,

Loste op. Ik ademde wolken condens. Boven het hoofd
Pluimden oude eeuw en verre geliefden achter voiles.
Vrienden hieven het kristal geslepen glas en toostten.

Lanen uit alle richtingen. Er schijnt een wet
te zijn omtrent waarschijnlijkheid die niet verbiedt
dat in het web van kruisingen in een verleden

ik U had kunnen treffen voor een gesprek
over het eeuwige leven of een heilig iets
dat deel is van de geest van deze plek. Nu loop

ik met mijn kleine hond door het gevallen blad
het pad af naar de poort. Onze vrouw die daar wacht
heeft ons voor altijd op de foto vastgelegd.

U blijft hier buiten beeld en ongezegd.

In deze lange winter huiverde ik iedere dag. Sneeuw
Knerpte onder de laarzen. Toch werd de jacht niet stil
Gelegd. Takken vielen krakend op de grond. Treinen

Volgden lijdzaam de wissels. Paarden hinnikten.
Koetsen vol Uhlanen, de wakkeren, de dapperen, hielden
Mij wakker, brachten niemand terug. Uit het dorp beneden

Walmde rook van houtvuren. Weduwen prevelden
Rozenkransen. Jagers rukten op. Verf werd weerbarstig.
Kruit knarste in de musketten. De beul sleep zijn bijl.

—

'Je beenderen zullen hier als bloemen bloeien'.
Klaar ben je, levende bezoeker. De relikwieëntuin,
hoofdschedelplaats, hortus conclusus, zit in een glazenkast.

Van wat ook levenden waren elke soort knekel
getooid met edelstenen, strikken, zilveren bloemen,
opdat de Dag des Oordeels zoiets wordt
als een rinkelende parade van incomplete
maar opgedirkte geraamtes. Kom liever buiten.

Daar lost de ochtendmist al op boven het veld:
uitzicht op leven, zachte paarden, plaatsen
waar mensen wonen, bomen die warmte

sparen voor de winter, vogels die door nieuw licht
de Ems oversteken naar het verre roepen
van vogels aan de andere kant. Pluk de dag
die voor je ligt zolang het duren mag.

Wat zich voordeed was schijn, een grammatica vol
Herhalingen, terwijl hoofden bogen, knikten en
Lippen bewogen, maar er was niemand tot troost in het

Exilium van dit leven. In de hel van het decemberleven
Werden geen letters meer geschreven noch foto's met
Zomerse herinneringen verstuurd. Begon ik hun namen

Te vergeten? Gleden ze verzwegen weg in vergetelheid?
Het lijdensverhaal op Kerstavond. Stemmen verstomden in
Kelken wijn en linnen windsels van blauwspaar en hazenpeper.